

Список використаних джерел:

1. Єрмоленко С. Пам'ять у лінгвокультурній моделі художнього тексту. *Stylistyka*. 2019. XXVIII. S. 213–229.
2. Слюсаревський М.М., Блінова О.Є. Психологія міграції. Кіровоград, 2013. 242 с.

ПРЕЗИДЕНТСЬКИЙ ДИСКУРС ЯК СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ ЧИННИК

*Володимир Демченко,
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри державного управління
і місцевого самоврядування,
Херсонський національний технічний університет,
E-mail: d.vovchuk@gmail.com*

У межах політико-правової проблематики реформування публічного управління в Україні в умовах воєнного протистояння, коли на перший план висуваються патріотичні настрої українського суспільства, увага політиків логічно звертається на різноманітні об'єднавчі чинники, серед яких, звісно, виокремлюється спільне негативне ставлення до ворога, причому не лише до його терористичного війська чи лідера-диктатора, а й до всього російського народу, що виявляє (зокрема під час виборів на користь цього лідера) або радикальні агресивні настрої щодо України, або байдужість до воєнних подій на її території.

Якщо подивитися на історію протистояння українців і росіян, то можна відзначити народну мудрість, виявлену у прислів'ях і приказках на кшталт «бреше, як москаль», «з москалем дружи, а за пазухою камінь держи», що ніби декларують такі риси «братів по вірі» (а саме це було вирішальним чинником у виборі Богдана Хмельницького силового покровителя), як брехливість, подвійна мораль, підступність тощо, до чого потрібно було бути готовими ще від самого XVII століття. Але, на жаль, усе сталося навпаки, і навіть 1917 року, коли, здавалося б, був зручний момент для створення суверенної держави, українські лідери – філософи-інтелектуали – оголошували «незалежну» республіку лише «у складі російської федерації», тобто вони не могли навіть уявити свою Україну поза межами російської імперії, як би та не називалася далі. На нашу думку, вони просто бачили, що народ український до цього не готовий – не готовий відчувати себе по-справжньому незалежним від історичної метрополії, що нав'язала йому за двісті років свою культуру, мову, державний устрій і навіть Церкву (московське православ'я – то аж ніяк не київське за своєю гуманістичною сутністю).

Саме через ці причини період 90-х років є цікавим у сенсі державної риторики щодо стосунків із росією, яскравими представниками якої є й українські президенти того часу, зокрема Леонід Кучма. Другий Президент

написав про ті відносини навіть книжку «Україна – не Росія», яка була адресована насамперед росіянам (гадаємо, і їх прихильникам в Україні) й хоча не становить світобачення виключно формального автора, але однозначно ним схвалена й доповнена його спогадами [1]. У ній ми бачимо українця з усіма його позитивами та негативами й, головне, сприйняття Кучмою росіян, з якими йому довелося співпрацювати все життя.

Автор спирається на ретроспективу цих відносин у російській імперії, де малорос не викликав жодної неприязні, адже це був представник усього російського народу. Проте якщо він плекав щось українське в собі, репрезентуючи окремий український народ, його сприймали вже як ворога («мазепинця»-зрадника). І при цьому впродовж ХІХ століття (до 1905 року) власне українська культура (мова, театр тощо) була під заборорою. Звісно, масив великоросів, за словами Леоніда Кучми, постійно «підживлювався», тобто збільшувався кількісно за рахунок представників інших етносів імперії, насамперед українців (а також євреїв, поляків, німців тощо). Ці особи прагли таким чином отримати доступ до повноправної освіти, науки, бізнесу, військової служби, церкви та політики, і цей рудимент тягнувся до нових, советських, часів (згадайте Мину Мазайло з його бідканням про малоросійську вимову). Він і далі тягнувся, поступово зменшуючись і нівелюючи своє соціальне значення, і з сучасною війною став майже непомітним на тлі загального відторгнення всієї російської культури (на жаль, не мови, що потребує довшого часу).

Зауважимо при цьому щодо терміна «радянський», який, на наш погляд, є неправильним, адже влади рад як такої реально не було ніколи – це гасло було прикриттям повновладного панування партії, що було публічно визнано ідеологією лише 1977 року (див. ще в Лариси Масенко [2]). Тому вживаємо кальку «советський» (як в англійській мові).

Отже, в нашій історії було чимало випадків фактичного застереження українців, зокрема й їхньої влади, від будь-яких контактів із росіянами та їхньою структурою влади. І вже відразу після офіційного оголошення суверенітету України як держави (1991 року) російські депутати – законодавча влада – почали постійні спроби нівелювання та знищення цього статусу – від повернення російського статусу Севастополя зокрема до скасування Біловезької угоди загалом. І таке рішення тією Думою було ухвалено [1]. Ось така потужна – законодавча – сила, представники якої обрані сотнями мільйонів (! – наша емоція – В.Д.), однозначно висловила свою антиукраїнську позицію. У цьому разі Леонід Кучма наголошує на позитивній ролі Президента росії Бориса Єльцина, який наступну Думу хитро примусив ратифікувати «Велику угоду» з Україною, за якою росія перед усім світом визнала кордони України й не має до останньої жодних територіальних претензій.

Зауважимо, що для росії, особливо «советської», такі угоди є лише декларацією – до певного часу, а далі вони однобічно й миттєво порушуються з аргументами нагальної потреби захисту «братів» – слов'ян, православних, пролетарів, російськомовних тощо, а насправді з метою захоплення чужої території.

Президентський дискурс включає й аргументи на користь української толерантності, адже громадяни України, лояльні до влади, могли вільно любити росію та її культуру (автор так підігрує електорату того ж Донбасу чи Криму, який за нього й голосував) – як і за Кравчука та Януковича.

Як висновок можна зазначити, що в питанні ставлення українців до росіян увесь період незалежності можна поділити на дві принципово різні частини – до повномасштабної війни, розв'язаної росією, і сьогодні та в подальшому. Лише такі екстремальні умови показали істинне обличчя наших історичних сусідів, яке засвідчено у фольклорі та висловах великих українців.

Список використаних джерел:

1. Кучма Л. Д. Україна – не Росія ; пер. з рос. І. Пащенко, О. Руденко-Десняк. URL : <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0003713>
2. Масенко Л. Мова радянського тоталітаризму. Київ: ТОВ «Вид-во «Клію», 2017. 240 с.

РИЗОМАТИЧНЕ РОЗГОРТАННЯ СЮЖЕТУ ЯК СПОСІБ ТВОРЕННЯ ПОСТІРОНІЇ У РОМАНІ ДОНАЛА РАЯНА «THE SPINNING HEART»

Олена Дунєва,

аспірант кафедри світової літератури,

Львівський національний університет імені Івана Франка,

E-mail: olenaklymova27@gmail.com

Постмодерна змістово-композиційна архітектура художнього тексту передбачає можливість виходу за рамки класичної впорядкованості, прагнучи до деконструктивізму смислів та нелінійності оповіді. У цьому контексті сучасний постіронічний стиль письма здатен реалізовуватися у текстовому просторі роману на композиційному рівні, у тому числі завдяки особливостям побудови сюжету автором. Як зазначає професор О. Бабелюк, «постмодерністський нарратив якнайкраще демонструє ризоматичну повістувальну манеру, де немає ані чітко організованої послідовності подій через ієрархію нарративних форм, ані їхнього послідовного часового розгортання» [4].

Поняття «ризоматична література» запозичує з філософії постструктуралізму; чіткій ієрархії «деревної структури» з її відцентровістю та підпорядкованістю постструктуралісти Ж. Дельоза та Ф. Гваттарі (праця «Ризоматична література» 1976 року) протиставили так звану «кореневу систему» чи ризому: нестабільний та динамічний характер буття, попри втрату ознак структурності, здатен функціонувати, трансформуватися та адаптуватися [2]. Постмодерний роман перейняв світоглядні принципи філософської категорії ризомати у плані нелінійності розгортання сюжету та встановлення змістових зв'язків між фікційними персонажами. Ризоматичними ознаками побудови сюжету стають